

Temps durs

GEMMA CALVET | Actualitzada el 01/03/2011 00:00

Fa uns dies es presentava a Esade una investigació titulada *Valors líquids en temps durs*, que ressaltava, entre d'altres, algunes característiques de la societat catalana, com la seva tolerància i el creixent sentiment independentista. Un dels seus executors, l'eminent sociòleg basc Javier Elzo, reconeixia que les conclusions d'aquests estudis són en gran part determinades per la formulació de les preguntes i, sobretot, les possibilitats de resposta que s'ofereixen. I, en certa manera, admetia que els resultats més que ser concloents el que feien era marcar tendències.

Sigui com sigui, certament vivim temps per aprendre de la societat i escoltar-la mitjançant recerques que esbrinin els canvis que es produeixen i atrapin les contradiccions del nostre moment històric. Un moment en què el desconcert davant el sistema, la manca de credibilitat de la política i la necessitat de sentiments de pertinença pel que fa als vincles i a les realitats identitàries són la clau. És difícil comprendre que hi hagi tanta distància entre els que estudien la societat i els polítics. Sobretot si tenim en compte que són els polítics els que administren el poder per construir la societat de manera eficaç.

La distància entre la llum dels pensadors i la foscor de la política forma part d'aquest viatge quasi impossible, que Maria Zambrano situa en *Los sueños y el Tiempo*, en el que anomena l'experiència de la vida: "Experiència és la transparència des del subjecte que mira el seu propi viure. El mitjà és sens dubte la consciència. Aquest és un procés que no s'acaba". La sociologia ens apropa a la consciència col·lectiva. Efectivament, els sociòlegs i els filòsofs ens permeten avançar cap al coneixement de l'existència d'ara, amb les seves contradiccions, però també assenyalant les portes per obrir.

Ha estat Zygmunt Bauman, nascut a Polònia l'any 1925 i autor de *Temps líquids*, qui ens ha situat certament en un context de nous valors que sorgeixen de la pèrdua progressiva de llibertats civils, l'optimització de les pors per generar incerteses i els efectes del que anomena la "globalització negativa". Es refereix als efectes perversos de la globalització econòmica en la seva vessant distorsionadora de drets i estats.

Tot això contribueix a situar un model de nou individualisme essencialment incert en el que ell anomena "una humanitat en moviment" i la tendència a una certa autodestrucció del sistema. La gran paradoxa la situa en el que ell anomena les guerres desregularitzades i en l'absència de polítiques d'asil dignes per als milers de persones que són considerades "deixalles humanes". Situa la mirada en les contradiccions de l'ONU a l'hora de determinar a qui destina els programes d'ajuda humanitària, com el del Sudan, o en la rendibilitat de la desregulació de les guerres.

Bauman evoca Rosa Luxemburg amb allò de la serp del capitalisme que es devora a ella mateixa, i s'identifica amb sociòlegs com Loïc Wacquant, que afirma: "L'Estat es retira de l'àmbit econòmic i afirma la necessitat de reduir el seu rol social a favor d'una ampliació i un enfortiment de la seva intervenció penal". O com Ulf Hedetoft, que parla de les noves fronteres legals que estan generant greus diferències entre poblacions i persones, clarament vulneradores de la Declaració Internacional de Drets Humans. Naomi Klein els anomena els continents forteses. Curiosament, en els continents més desenvolupats s'hi amaga la màxima incertesa. Bauman tractant els valors ho assenyalava: "I, tanmateix, en contradicció amb els "fets objectius", justament "nosaltres", tan consentits i mimats, ens sentim més amenaçats, insegurs i espantats, més proclius al pànic i més apassionats per qualsevol cosa relacionada amb la seguretat física i psicològica que la majoria de les altres societats de la història".

Aquesta ha estat l'era de la societat del risc, de la previsió màxima de resultats lesius. L'era de les ciències que pretenen garantir un control exhaustiu sobre tot tipus d'activitats humanes, laborals, el trànsit, la salut pública, els esports, les drogues... Paradoxalment, mai el planeta ha estat tan amenaçat en clau mediambiental i energètica. Llums i foscors. En tot cas, tornant a la genialitat Bauman, és gratificant que el darrer capítol del seu llibre el dediqui a la utopia i el conclou amb una cita imprescindible d'Italo Calvino a *Les ciutats invisibles* que fa molts anys em va marcar poderosament: "L'infern dels vius no és alguna cosa que serà: si n'hi ha cap, d'infern, és el que ja és aquí, l'infern que vivim cada dia, que formen entre tots. Hi ha dues maneres de no patir per aquest fet. La primera resulta fàcil per a molts: acceptar l'infern i esdevenir-ne part fins al punt de deixar de veure'l. La segona és arriscada i exigeix una atenció i un aprenentatge continus: buscar i saber reconèixer quines persones i quines coses, enmig de

Tots els articles de:
[Gemma Calvet](#)

l'infern, no són infern, i fer-les durar, i donar-los espai". I en benefici de la llum.

MÉS CONTINGUTS OPINIÓ

No hem de fer cap tracte

Mireia Manzano: "Em fa por l'engany. Que juguin amb els nostres sentiments i ens manipulin"

Calldetenes, manifestos i samaritans